

ברכת המזון (19)

השבת הוא יום גדול וקדוש, לפיכך שכרו רב, ואנו מבקשים שבזכותו יחליצנו ה' ויזכנו בשכר גדול. וכמ"כ המשך התפילה: לשבות בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך, תלוי בשתי דרכים הנ"ל.

ספר "חיים של ברכה" על ברכת המזון

יקרה מה שיקרה, ומנוחת השבת לא תופר שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו.

הגאון רב כהנמן, הרב מפוניבז, סיפר פעם: כאשר הייתי לחתנו של הגאון רבי אריה ליב רובין, הראני חותני אחד מבני קהילתו, וסיפר: פעם בעיצומה של השבת, פרצה שריפה בביתו הדל של יהודי זה, בית עץ פשוט שהיה מחופה בגג עשוי קש. הבית עלה בלהבות ולא נותר ממנו מאומה. בשבת אחר הצהריים הלכתי לבקר ולפכח את צערו ומצאתיו יושב בניחותא על עצי חורבתו, סועד לבו בסעודה שלישית ומזמר זמירות לכבוד שבת המלכה. רק אז הבנתי מה כוונת הבקשה "וברצונך הניח לנו", שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. שמנוחת השבת תושרש בנו כל כך, שיקרה מה שיקרה, יתרחש מה שיתרחש, שום דבר בעולם לא יצליח להפר את מנוחתנו ולהביא לתחושת צרה יגון ואנחה ביום מנוחתנו.

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך... כמצוות רצונך. כתב האבודרהם ז"ל: ע"ש ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות, למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך. **כמצות**, ע"ש שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלוקיך. **רצונך**, ע"ש רוצה ה' את יראיו, וכתיב ואור פניך כי רציתם, עכ"ל האבודרהם. והמעייין יווכח שהאבודרהם ציין פסוקים המדברים על חיוב שמירת שבת ועל התרצות ה' לישראל ע"י שמירת השבת, ועל ירושת הארץ שבאה מחמת התרצות ה'. ולדרך זה מובנת מאוד מקומה של בקשה "והראנו ה' אלוקינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עירך קדשך", בברכה זו שכל תכונה הוא בקשת לגאולה ואין לך גאולה גדולה מאשר נחמת ציון ובנין ירושלים. וכמ"כ מובן מדוע תפילת רצה תקנו חז"ל לאומרה בבנין ירושלים.

אבל הרוקח פירש באופן אחר, היינו שבקשת "רצה והחליצנו", היא בקשה מאת הקב"ה שיזרזנו במצוותיו בכלל, ובמצוות שבת בפרט, במצוותיה. הרי שלמד שהבקשה אינה על יציאת מהגלות וכניסה לארץ ישראל כהאבודרהם, אלא שיזרזנו בקיום המצוות ובפרט

"והחליצנו" בקשה ופירושה

רצה והחליצנו: פירושים רבים נאמרו בביאור המילה "והחליצנו".

(1) הטור ביאר שהחליצנו הוא כמו "זרזנו", וכעין שפירש רש"י (דברי הימים א-יב. כה): "חלוצי צבא", המוציאים מן העם, ודוגמתו חלוצי צבא דמטות, ויש אומרים: חלוצים כמו זריזים, כמו רצה וחליצנו. כך כתב גם היעב"ץ בסידורו: "והחליצנו", זרזנו, מלשון נחלץ חושים, או לשון מנוחה.

(2) האבודרהם פירש: השביענו ודשננו במצוותיך, שעל ידי זכות השבת שישמרהו כראוי, יהיו נגאלין ונשמטין מן הגלות ויעלו לארץ ישראל מזויינים ומזורזים בחילוף עצמות. ועל כן אם חל יום טוב או ראש חודש בשבת, אין לדלג רצה והחליצנו ולהזכיר שבת ביעלה ויבוא, מפני שרצה והחליצנו הוא בקשת הגאולה כנגד שבת כמו שאמרנו, אבל בתפילה מדלגין תפילות שבת כולן ואומרים תפילת ימים טובים ומזכירין בהם שבת.

(3) הגאון הקדוש הרבי מניקלשבורג ביאר, ש"והחליצנו" הוא מלשון חליצה, וכך ביאור הדברים: "למען יחלצון ידידיך", כי כאשר אינו יכול לדבר לפני מלך ה' צבאות כראוי, הרי זה מחמת שהשכל היה נעול אצלו, ועל כן צריך לפתוח ולהסיר את המנעול ממנו ולראות בעיני השכל, להשליך מעליו המניעות, ומשום כך אומרים בשבת "רצה והחליצנו", כמו "חלוצי הנעול" (דברים כה.י), כי בשבת זוכה לנפש רוח נשמה יתירה, ויוכל לתקן יותר מימות החול, ויחליץ ממנו המנעול הסגור.

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

רצה והחליצנו

הנה את תפילת "רצה והחליצנו" ניתן לפרש בתרי אופנים. (א) שהקב"ה יחליצנו ויחזקנו בעצם קיום המצוות ובפרט במצוות שביתת השבת. (ב) שבזכות קיום המצוות ובזכות שמירת השבת יחליצנו ויחזקנו.

ספר "חיים של ברכה" על ברכת המזון

כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבות ולנוח בו באהבה כמצוות רצונך.

אפשר לפרש בשני אופנים: (א) אפשר לפרש שזו בקשה שיחזקנו ויחליצנו ה' בשמירת קדושת יום זה, כי יום זה גדול לפניך. (ב) או נפרש באופן השני ונאמר דכיון דיום

במצות שבת, ולפיכך לא הסביר את תיבת "והחליצנו" בארבעת הלשונות כהאבודרהם, אלא רק על זריזות בקיום המצוות. וז"ל הרוקח "וקדושת היא לפניך לשבות בו" מכל מלאכה שהיא אב מלאכה. ולנוח בו באהבה כמצוות רצונך, שנחת מדבורי מלאכתך בו שהרי גם דבורי מלאכה אסורים בשבת דכתיב "ודבר דבר" עכ"ל. *ספר חיים של ברכה על ברכת המזון*

נחמת הקב"ה תעקור את צער העבר

כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות

רק הקב"ה ראוי לתואר "בעל הנחמות", כך ביאור השפת אמת: שלא כמו הנחמות של בני אדם, שאינן יכולות לתקן את צער העבר, הרי הנחמה שתהיה מהקב"ה תהפוך את הצער לטובה. אמת, אין אנו יכולים להבין איך יתכן שיתהפך צער שכבר היה, וזאת משום שאנו בתוך הטבע והזמן, אולם לעתיד נראה, ואז גם נבין. ועל דרך זה פירשו את מאמר "נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם" שאדם מנחם את חברו בכך שלשני יש צער גדול יותר וכו', נמצא שמנחמו על ידי צער אחר, אבל הקב"ה מנחם בנחמה עצמה, כלומר: שיראה שהצרה עצמה טובה היא.

שפת אמת (פרשה ויצא)

מוסר: תכיר בכך שאינך מנהל את העולם

ה"קוברינער" אמר: יש מליצת העולם האומרת: אם לא הולך כמו שרוצים, צריכים לרצות כמו שהולך, ואני אומר: שצריכים להגיד הפוך: אם רוצים כמו שהולך, אז ילך כמו שרוצים, פירוש: אם אדם מתחזק באמונה ובביטחון, ורוצה כמו שהולך, הוא מרוצה מכל מצב, אבל הוא יודע שהכל משמים, הוא מכיר בכל שלא הוא מנהל את העולם, או אז, ילך כמו שרוצים, הקב"ה יעזור לו שהכל יתנהל לטובה ולברכה. אנו מוציאים מהפה מספר פעמים ביום את הברכה 'שהכל נהיה בדברו', זה לא מספיק לומר אותו בפה, עלינו לחיות את חיינו מתוך אמונה זו, הכל מבורא עולם, ואם כן, מה לך כי תתנקם, תכעס, תתקוטט ותנשוך ככלב את המקל?

ה"שפת אמת" אומר: איתא בגמרא (קידושין לא:): איזהו מורא, לא יושב במקומו. הקב"ה אומר לאדם: בבקשה ממך, אל תשב במקום שלי, תפסיק לחשוב שאתה מנהל את העולם. מה קורה לך? יום אחד אתה עצוב, יום אחד אתה שמח, יום אחד אתה כועס, יום אחד אתה שבור כאילו אתה הוא זה שמנהל את העולם, תתחזק תבין, שכל הקורות אותך, הכל מלמעלה, וכן יהיו חייך קדושים, טהורים. עם טוהר המידות, ללא כעס, קנאה תחרות, נקמה ושנאה.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

הלכה: צדקה: מעלת ושכר מצות צדקה

כתב השו"ע (סי רמ"ז ס"א): מצות עשה ליתן צדקה כפי השגת יד, ובפסקים ותשובות (אות א'): גודל שכר מצות צדקה, מפורש בתורה: "נתון תתן לו וכו' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך בכל משלח ידך" (דברים טו.), ושנוי בנביאים "הלווא פרוס לרעב לחמך וכו'" ומשולש בכתובים "וצדקה תציל ממות" (משלי י. ב), וכתיב: "פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד." ועוד כמה וכמה מקראות על זה. וחייבים להיזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה, שהצדקה סימן לצדיק, זרע אברהם אבינו שנאמר: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה"

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: כשאנו מטילים על זולתו אשמה בקורות, אנו בעצם נהפכים לקרבנות.

ספר "שמחלה"

חקירה: מצוות אין צריכות כוונה

אך כשמכוון לא לצאת לא יצא, כי אינו מעשה מצווה כלל, וכמו מתעסק, או שהוא מעשה, ורק לא יוצא בו ידי חובה, כי אין אדם זוכה בעל כורחו (ברכת אברהם סוכה לו: אגד שלא במינו).

ספר "קובץ יסודות

וחקירות"

סיפור: שכר הליכה

הגאון רבי יוסף משה, רבה של טשיטץ, הלך ברגל מעירו לרופשיץ, לשבות שבת אצל רבי נפתלי. כששמע רבי נפתלי על כך, אמר לו: למה זה ילך כבוד תורתו ברגל, אם אין לך ידו משגת לשלם שכר עגלה, נשלם אנחנו בעדו. השיב לו רבי יוסף משה בבדיחותא: הלא אמרו חז"ל: חייב אדם להקביל פני רבו ברגל.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קנה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זוירה, מוריס משה בן מרי מרים, סשא בנימין בן קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח. יוסף בן מייכה.

